

ÖLÇME, DEĞERLENDİRME VE SINAV HİZMETLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ ÖĞRENME ETKİNLİKLERİ

9. Sınıf

DİN KÜLTÜRÜ VE

AHLAK BİLGİSİ

CEVAP ANAHTARI

İÇİNDEKİLER

DKAB.9.4.1. İslam'da ahlakın mahiyetini sorgulayabilme

3

- a) İslam'da ahlakın mahiyetine yönelik merak ettiklerini ifade eder.
- b) İslam'da ahlakın mahiyeti hakkında sorular sorar.
- c) İslam'da ahlakın mahiyetiyle ilgili bilgi toplar.
- ç) İslam'da ahlakın mahiyetiyle ilgili topladığı bilgilerin doğruluğunu değerlendirir.
- d) İslam'da ahlakın mahiyetiyle ilgili topladığı bilgiler üzerinden çıkarım yapar.

DKAB.9.4.2. Ahlakın temel unsurlarını sentezleyebilme

6

- a) Ahlakın temel unsurlarının neler olduğunu ifade eder.
- b) Ahlakın temel unsurları arasında ilişki kurar.
- c) Bu unsurlar arasında özgün bir bakış açısı oluşturur.

DKAB.9.4.3. Ahlaki tutum ve davranışlarla ilgili eleştirel düşünebilme

10

- a) Ahlaki tutum ve davranışlara olan ihtiyacı sorgular.
- b) Ahlaki tutum ve davranışların toplumsal düzene etkisiyle ilgili akıl yürütür.
- c) Ahlaki tutum ve davranışla ilgili ulaştığı çıkarımları yansıtır.

DKAB.9.4.4. İsra suresi 23-29. ayetlerdeki mesajları özetleyebilme

14

- a) Ayetlerde verilen mesajlarla ilgili çözümleme yapar.
- b) Ayetlerde geçen konuları sınıflandırır.
- c) Ayetlerde verilen mesajları açıklar.

DKAB.9.5.1. Hz. Muhammed'in (sav) beşerî ve peygamberlik yönünü özetleyebilme

18

- a) Hz. Muhammed'in (sav) beşerî ve peygamberlik yönünü temel kaynaklardan yararlanarak inceler.
- b) Hz. Muhammed'in (sav) özelliklerini beşerî ve peygamberlik yönü açısından sınıflandırır.
- c) Hz. Muhammed'in (sav) beşerî ve peygamberlik yönünü öğrendiklerinden hareketle ifade eder.

DKAB. 9.5.2. Hz. Muhammed'in (sav) örnekliğini esas alarak kendi bakış açısını yapılandırabilme

21

- a) Hz. Muhammed'in (sav) neden örnek alınması gerektiğiyle ilgili çıkarımlarda bulunur.
- b) Hz. Muhammed'in (sav) neden örnek alınması gerektiğiyle ilgili kendi bilgisi ile elde ettiği bilgiler arasında ilişki kurar.

DKAB.9.5.3. Kültürümüzde Hz. Muhammed (sav) ve Ehlibeyt sevgisini yorumlayabilme

24

- a) Kültürümüzde Hz. Muhammed (sav) ve Ehlibeyt sevgisini inceler.
- b) Kültürümüzde oluşan Hz. Muhammed (sav) ve Ehlibeyt sevgisini bağlamından koparmadan hayatı için anlamlı hale getirir.
- c) Kültürümüzde Hz. Muhammed (sav) ve Ehlibeyt sevgisini doğru bir şekilde ifade eder.

DKAB.9.5.4. Ahzab suresinin 45-46 ve Nahl suresinin 43-44. ayetlerindeki mesajları özetleyebilme

27

- a) Ayetlerde verilen mesajlarla ilgili çözümleme yapar.
- b) Ayetlerde geçen konuları sınıflandırır.
- c) Ayetlerde verilen mesajları açıklar.

İSLAM'DA AHLAKIN MAHİYETİ

İlahiyat Fakültesi öğrencisi Burak, "İslam'da Ahlakın Mahiyeti" konusunu araştırmaya karar verir. Çalışmalarında ahlakın kaynağı, amacı ve insan hayatındaki yeri üzerine odaklanır. Bu merak, onu İslam düşünce dünyasının önde gelen isimlerinden İmam Gazali'nin eserlerine yöneltir. Burak'ın uzun okumaları sonucunda elde ettiği bilgiler şu şekildedir:

İslam ahlakı, İmam Gazali'ye göre yalnızca bireyin davranışlarını düzenleyen kurallar bütünü değildir. Ahlak, insanın iç dünyasında başlayıp zamanla davranışlarına ve karakterine yansıyan bir gelişim sürecidir. Bu gelişimde akıl, nefsi terbiye eden bir rehberlik ve iyiyi kötünden ayıran bir özelliğe sahiptir. Gazali, ahlaki davranışı tek başına yeterli görmez; davranışın arkasındaki amacı esas alır. Gazali'ye göre ahlakın ölçüsü, yalnızca toplumsal kabuller ya da akli çıkarımlarla belirlenemez. Toplumsal değerler değişken olduğu için ahlaki tutarlılığı her zaman sağlayamaz. Bu nedenle Gazali, ahlakın temel kaynağı olarak vahyi esas alır. Ancak akli da vahiyle bildirilen bu ahlaki güzellikleri idrak edecek ve hayata geçirecek en temel güç olarak konumlandırır. Kur'an-ı Kerim ve Hz. Muhammed'in (sav) sünneti ise bu ahlaki anlayışın dayandığı en sağlam temeli oluşturur. Bu çerçevede Hz. Muhammed'in (sav) ahlakı, Kur'an-ı Kerim'in hayata yansımış hâli olarak Müslüman için ulaşılmaması hedeflenen en güzel örnektir. Bu ahlaki olgunluk, sadece insanlarla olan ilişkileri değil, tüm canlılara karşı sorumluluk ve merhameti de kapsar. Gazali'ye göre gerçek bir ahlak, yaratılan her varlığa Allah'ın bir emaneti gözüyle bakmayı gerektirir. Gazali'nin ahlak anlayışında niyet merkezî bir yere sahiptir. Bir davranışın ahlaki değer kazanabilmesi için doğru olmasının yanı sıra samimi ve bilinçli bir şekilde yapılması gerekir. Böylece ahlak, sadece davranışla değil, onun arkasındaki anlamla değer kazanır. Gazali, ahlakın eğitime geliştirilebileceğini savunur. İnsan bazı eğilimlerle dünyaya gelse de doğru rehberlik, nefis terbiyesi ve kişinin kendini sorgulaması sayesinde ahlaki olgunluğa ulaşabilir. Bu süreç, ahlakın kalıcı hâle gelmesini sağlar. Sonuç olarak Gazali'ye göre İslam ahlakı, insanı Allah'a yaklaştıran ve toplumda güven, adalet ve merhameti güçlendiren bütüncül bir hayat anlayışıdır.

Burak'ın İmam Gazali hakkında yaptığı bu çalışmadan elde ettiği verileri kullanarak aşağıdaki bölümleri tamamlayınız.

3 bilgi yaz

Burak'ın araştırmasından hareketle İslam ahlakının kaynağı ve gelişimi hakkında öğrendiğiniz üç bilgiyi yazınız.

1

İmam Gazâlî'ye göre ahlakın en sağlam temeli toplumsal kabuller değil, Kur'an-ı Kerim ve sünnettir.

2

Bir davranışın ahlaki değer kazanması için sadece dış görünüşüyle doğru olması yetmez; samimi bir niyetle yapılması şarttır.

3

Ahlak doğuştan gelen sabit bir yapı değildir; nefis terbiyesi ve öz değerlendirme ile sonradan geliştirilebilir.

2 soru sor

İslam ahlakının mahiyetine dair Burak'a yöneltmek istediğiniz iki soru yazınız.

1

İmam Gazali'nin bahsettiği 'nefis terbiyesi' anlayışı günümüz dünyasında bir genç tarafından nasıl uygulanabilir?

2

Toplumun kabul ettiği şeylerle vahyin belirlediği ahlaki ilkeler çelişirse insan nasıl davranmalıdır?

1 paylaş

İmam Gazali'nin ahlak anlayışından yola çıkarak ahlakın insan hayatındaki etkisine dair önemli bulduğunuz bir çıkarım yazınız.

1

Ahlak, sadece başkalarına karşı yapılan doğru davranışlardan ibaret değildir. Ahlak; niyetle başlayan, kalbin arınmasıyla şekillenen ve zamanla karaktere dönüşen bir olgunlaşma sürecidir.

Burak'ın araştırmalarına göre İslam ahlakının kaynağı vahiydir ve bu ahlakın en güzel örneği Hz. Muhammed'dir (sav). Buna örnek olabilecek bir olayı yazınız.

Bir defasında Sad bin Hişam Medine'ye geldiğinde, Hz. Aişe'den kendisine Hz. Muhammed'in (sav) ahlakını anlatmasını istedi. Hz. Aişe "Sen Kur'an okuyorsun değil mi?" diye sorunca Sad bin Hişam "Evet," cevabını verdi. Bunun üzerine Hz. Aişe "İşte Hz. Muhammed'in (sav) ahlakı Kuran'dı," buyurdu.

Hz. Muhammed'in (sav) ahlaki örnekliğini, "Ben güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim." hadisine dayanarak değerlendiriniz.

Hz. Muhammed'in (sav) ahlaki örnekliği, hayatının her alanında dürüstlük, merhamet, adalet ve sabır gibi erdemleri en güzel şekilde yaşamasıyla ortaya çıkmıştır. "Ben güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim." hadisi ise peygamberliğinin temel amacını açıkça ortaya koymaktadır.

Burak, araştırmasını bitirdiğinde şu sonuca varır: Ahlak sadece ne yaptığımız değil onu niçin ve nasıl yaptığımızdır.

Aşağıdaki durumları İslam ahlakına uygunluk açısından değerlendirerek doğru olan ifadenin başındaki kutucuğu (✓) ile işaretleyiniz.

Değerlendirmenizin nedenini metne göre açıklayınız.

Durum / Olay	Ahlaki mi?	Metne göre nedeni
Bir öğrencinin, okul temsilcisi seçilmek amacıyla herkese nazik davranması	☐ Evet ☒ Hayır	Davranışın arkasındaki niyeti esas alır... Sadece çıkar için yapılan davranış ahlaki sayılmaz.
Bir toplumun kendi geleneklerinden dolayı adaletsiz bir durumu sürdürmesi	☐ Evet ☒ Hayır	Toplumsal değerler değişken olduğu için ahlaki tutarlılığı her zaman sağlayamaz.
Bir kişinin, zor bir durumda sabırlı davranıp doğru olanı tercih etmesi	☒ Evet ☐ Hayır	Sabırlı davranmak ve doğruyu tercih etmek, nefsin terbiye edilmesi ve davranışın bilinçli bir şekilde gerçekleştirilmesi ahlaki olgunluğun göstergesidir.
Bir gencin, bir olay karşısında "Hz. Muhammed (sav) olsa ne yapardı?" diyerek, Onun gibi hareket etmesi	☒ Evet ☐ Hayır	Hız. Muhammed'in (sav) ahlakı, Kur'an'ın hayata yansımış hâli olarak en güzel örnektir; ona göre davranmak ahlaki olgunluğu gösterir.
Bir kişinin, öfkesini kontrol etmeyerek başkalarına zarar verecek şekilde davranması	☐ Evet ☒ Hayır	Öfke, nefis terbiyesi ve kişinin kendini sorgulaması sayesinde ahlaki olgunluğa ulaşabilir.

SPORTMENLİK SAHADA KAZANDI

Bir lig karşılaşmasında ceza sahası içinde yaşanan tartışmalı bir pozisyonun ardından hakem tereddüt etmeden penaltı noktasını gösterdi. Tribünlerde kısa süreli bir şaşkınlık yaşanırken hücum eden takım için bu karar maçın kaderini değiştirebilecek nitelikteydi. Penaltı; yalnızca bir gol ihtimali değil, skorun yanı sıra moral ve oyunun dengesi açısından da ciddi bir avantaj anlamına geliyordu.

Ancak penaltıyı kazanan Kenan, takım arkadaşlarının sevinç gösterilerine katılmak

yerine doğrudan hakeme yöneldi. Hakeme pozisyonun penaltı olmadığını ceza sahası içindeki temasın incelenmesini istedi. Sahada alışılmışın dışında gelişen bu çıkış üzerine hakemler görüntüleri incelediler. Görüntülerin izlenmesinin ardından penaltı kararı iptal edildi. Bu sırada tribünlerde yükselen alkış yalnızca değişen bir karara değil; sergilenen bir duruşa karşılık geliyordu. Kenan'ın tavrı kazanma arzusunun önüne geçen bir dürüstlük örneği olarak dikkat çekti. Spor kamuoyunda da bu davranış sportmenlik anlayışına yakışır güzel bir örnek olarak takdir topladı.

Maç sonunda Kenan'a yöneltilen soruların odağında skor değil, verdiği bu karar vardı. O ise yaşananları abartıya kaçmadan, sade bir ifadeyle şöyle özetledi: "Bazen kazanmak için bir fırsat eline geçer ama doğru olanı yapmak her şeyden daha değerlidir." Bu sözler ve sergilenen tavır, futbolun yalnızca sonuçtan ibaret olmadığını; ahlaki ayakta tutan değerlerin hâlâ sahada karşılık bulabildiğini bir kez daha göstermiş oldu. Bu davranış, sonraki karşılaşmalarda da oyuncular için güçlü bir örnek teşkil ederek spor kamuoyunda sıkça anılmaya devam etmiş ve benzer durumlarda birçok haksızlığın önüne geçilmesine zemin hazırlayan kalıcı bir etki oluşturmuştur.

Aşağıdaki soruları metinden hareketle cevaplayınız.

1. Nisa suresi 135. ayette Allah; "Ey iman edenler! Kendiniz, ana babanız ve yakınlarınız aleyhine de olsa Allah için şahitlik yaparak adaleti titizlikle ayakta tutan kimseler olun..." buyurmaktadır.

Kenan'ın bu davranışının ayetteki adalet ilkesiyle ilişkisini açıklayınız.

Nisa suresi 135. ayette emredilen adalet, kişinin kendi aleyhine bile olsa doğruyu söylemesini gerektirir.

Kenan, takımına büyük avantaj sağlayacak bir penaltıyı reddederek menfaatini değil hakkı esas almıştır. Bu tavrı, ayette vurgulanan "Allah için adaleti ayakta tutma" ilkesinin şahadaki somut bir yansımasıdır.

2. Hz. Muhammed (sav) bir hadisinde; "Hakiki pehlivan, güreşte rakibini yenen değil, hırslandığı zaman nefsine hâkim olan kimsedir." buyurmuştur.

Kenan'ın davranışını bu hadis ile ilişkilendirerek açıklayınız.

Hadiste vurgulanan gerçek güç, öfke ve hırs anında nefse hâkim olabilmektir. Kenan, kazanma hırsının en yüksek olduğu anda nefsine yenilmeyerek dürüst davranmıştır. Bu yönüyle onun davranışı, hadiste tanımlanan "hakiki pehlivanlık" anlayışına uygundur.

3. Hz. Muhammed (sav), Hudeybiye Antlaşması'nda sahabenin kabullenmekte zorlandığı bazı şartları kabul ederek daha büyük bir karışıklığın önüne geçmiş ve uzun vadeli bir barış ortamı sağlamıştır.

Kenan'ın maçı, sadece skor olarak görmeyip ahlaki olanı tercih etmesi ile Hz. Muhammed'in (sav) bu tutumu arasındaki ilişkiyi açıklayınız.

Hz. Muhammed (sav), Hudeybiye Antlaşması'nda ilk bakışta Müslümanların aleyhine gibi görünen şartları kabul ederek, kısa vadeli kazançtan çok, doğru ve hayırlı olanı esas almıştır. Bu tutum, olaylara sadece anlık sonuç üzerinden değil, ahlaki ve uzun vadeli etkileriyle bakıldığını göstermektedir. Kenan da maçta skoru düşünmek yerine ahlaki olanı tercih etmiş, dürüstlük ve adalet ilkesini ön plana çıkarmıştır. Her iki durumda da asıl ölçü kazanmak değil, doğru olanı yapmaktır.

Kenan'ın bu tavrı normal bir davranış gibi görünse de arka planında ahlaki bir duruş vardır. Bu davranışın dayandığı ahlaki temel unsuru belirleyiniz ve neden bu ilke ile ilişkilendirildiğini gerekçeleriyle birlikte yazınız.

Kenan'ın Davranışı	Hangi Ahlaki Temel Unsur	Gerekçe
Haksız bir penaltı fırsatı doğduğunda bunu reddetmesi	...Adalet...	Çünkü adalet ilkesi, hakkı olmayanı almamayı gerektirir. Kenan da haksız bir penaltıyı kabul etmeyerek bu ilkeye uygun davranmıştır.
Takımının menfaati ile doğruluk arasında kaldığında korkusuzca konuşması	...Şecaat...	Çünkü şecaat ilkesi, kınanmaktan korkmadan doğruyu savunmayı ifade eder. Kenan, takımının çıkarına rağmen doğruyu söyleyerek bu cesareti göstermiştir.
Nefsi ona "golü at, maçı kazan, ünlü ol" dediğinde hırsına yenik düşmeyerek kendini tutması	...İffet...	Çünkü iffet ilkesi, insanın arzu ve hırslarını kontrol etmesini gerektirir. Kenan, nefsinin yönlendirmesine kapılmayarak ölçülü davranmıştır.
Olayı sadece skor olarak değil, 'doğru olanı yapmak' gerektiğini bilgece değerlendirmesi	...Hikmet...	Çünkü hikmet ilkesi, olayları yüzeysel değil, sonuçlarıyla birlikte değerlendirmeyi ifade eder. Bu da bilgece bir bakış açısıyla doğru olanı tercih etmeyi gerektirir. Kenan da kararını skor yerine doğru olana göre vermiştir.

Aşağıdaki tabloda günlük hayattan bazı durumlar ve bu durumlarla ilişkilendirilmesi beklenen ahlaki unsurlar verilmiştir. Siz de tıpkı Kenan gibi, bu olaylar karşısında ahlaki duruşunuzu nasıl göstermeniz gerektiğini örnekteki gibi boşluklara yazınız.

ÖRNEK DURUMLAR	AHLAKİ UNSURLAR	CEVAPLAR
Haksızlığa uğrayan birisini gördüğümde	Adalet	kişinin hakkını savunur ve adil bir çözüm ararım.
Sınıfta arkadaşları tarafından dışlanan birini gördüğümde	Şecaat	arkadaşlarımdan tepkisini umursamadan... dışlanan öğrenciye destek olurum.....
Başkasının özeline ait bir bilgiyi paylaşmam istenildiğinde	İffet	bunu reddederek mahremiyete saygı gösterir ve sınırlarımı bilirim.....
Yanlış bir kararımdan dolayı birini incittiğimde	Hikmet	özür diler ve aynı hatayı tekrar yapmamak için ders çıkarırım.....
Doğru olmayan bir davranışından dolayı arkadaşım suçlandığında	Adalet	hatanın bende olduğunu dürüstçe ifade ederim.....
Yaya geçidine aracını park eden birini gördüğümde	Şecaat	yaptığı davranışın yanlış olduğunu cesurca ifade ederim.....
Yeme içme konusunda aşırıya kaçan birini gördüğümde	İffet	kendisini kontrol etmesinin ve ölçülü davranmasının önemli olduğunu ifade ederim.....
Bir markette kasiyer bana eksik para üstü verdiğinde	Hikmet	kasiyerin hata yapabileceğini düşünüp sorunu yapıcı bir şekilde çözerim.....

Ahlaki Tutum ve Davranışlar

Salih Öğretmen, derste işleyeceği “Ahlaki Tutum ve Davranışlar” konusunun içeriğini zenginleştirmek amacıyla Diyanet İşleri Başkanlığı'nın dijital kitaplığı arşivinde bir araştırma yapar. Amacı, müfredatta yer alan ahlaki tutum ve davranışlarla ilgili kavramları öğrencilerin zihninde daha kalıcı hâle getirerek, bir içerik hazırlamaktır. Bu amaç doğrultusunda ders için bir metin oluşturur. Derse kısa bir sohbetle başlayan Salih Öğretmen, hazırladığı metin üzerinden konuyu açıklayarak dersini işlemeye başlar.

Peygamberlerin hayatı; sabır, yardımseverlik ve dürüstlük gibi değerlerin somutlaştığı güzel örneklerle doludur. Onlar için sabır, yalnızca zorluklara katlanmak değil; uzun süren imtihanlar karşısında inancını kaybetmeden hakikate bağlı kalabilmektir. Yardımseverlik, sahip olunanı paylaşmanın ötesinde, insanın kendini başkasının derdiyle sorumlu hissetmesidir. Dürüstlük ise sözle sınırlı kalan bir erdem değil; niyet, ahlak ve davranışın tutarlı bir bütün hâline gelmesidir. Nitekim Hz. Muhammed (sav) “Mümin, elinden ve dilinden insanların güvende olduğu kimsedir.” buyurarak dürüstlük ve güvenin ahlakın temelini oluşturduğunu ifade etmiştir. Bu temel değerler, her peygamberin hayatında farklı imtihanlarla görünür olmuştur. Hz. Eyyüb'ün ağır bir hastalık ve yalnızlık içinde sergilediği teslimiyet, sabrın insanı ayakta tutan en güçlü ahlaki değerlerden biri olduğunu ortaya koyar. Hz. İbrahim, kavminin taptığı putları sorgulamış, onların acizliğini göstermek için putları kırmış ve kavminin baskılarına, tehditlerine rağmen tehditlere boyun eğmemiştir. Ateşe atılma pahasına hakikati savunması, onun doğruluk ve tevhid konusundaki tavizsiz duruşunun en somut örneğidir. Hz.

Musa'nın zulme karşı mazlumdaki tavır alması ve haksızlığa sessiz kalmayıp müdahale etmesi, yardımseverliğin yalnızca bir şeyler vermek değil, başkasının sıkıntısını paylaşmak ve ona destek olmak anlamına geldiğini somutlaştırır. Böylece sabır, yardımseverlik ve dürüstlük, peygamberler sayesinde yaşayan değerlere dönüşmüştür. Bu ahlaki miras, Hz. Muhammed'de (sav) en dengeli, en kapsamlı ve en olgun şekli bulmuştur. O, sabrı hayatın her alanına yaymış; yardımseverliği bireysel iyilikten toplumsal adalete uzanan bir sorumluluğa dönüştürmüştür. Dürüstlüğü ise güvenin, adaletin ve birlikte yaşamın vazgeçilmez temeli kılmıştır. Bununla birlikte, onun hayatında adabı-muaşeret yani görgü ve nezaket kuralları, ahlakın ayrılmaz bir parçası olmuştur. Böylece peygamberlerin öğrettiği değerler, yalnızca büyük imtihanlarda değil, insanın her gün karşılaştığı küçük davranışlarda da ahlakın canlı bir örneği hâline gelmiştir.

Aşağıdaki soruları metinden hareketle cevaplayınız. Seçiminizi (✓) ile işaretleyip nedenini açıklayınız.

1. Hz. Eyyüp örneğine göre kişinin ağır imtihanlar karşısındaki duruşunu koruması metindeki sabır tanımıyla örtüşür mü?

☒ Evet

☐ Hayır

NEDEN

Metne göre sabır, insanın yaşadığı zorluklara rağmen inancını ve yönünü kaybetmemesi olarak ele alınmaktadır. Hz. Eyyüp'ün yaşadığı ağır imtihanlara karşın teslimiyetini ve kararlılığını sürdürmesi, bu anlayışın somut bir örneğini oluşturur.

2. Hz. İbrahim örneği dikkate alındığında doğruluğun duruma göre değişen bir davranış değil, kişinin her koşulda sergilediği bir duruş olduğu söylenebilir mi?

☒ Evet

☐ Hayır

NEDEN

Metne göre dürüstlük, değişken şartlara bağlı bir davranış değil; Hz. İbrahim'in hakikati savunmada taviz vermeyen duruşunda da görüldüğü gibi ilkel ve tutarlı bir ahlaki duruştur. Kişisel menfaatlere göre şekillenen tavırlar ise bu değer in güven boyutunu ortadan kaldırır.

3. Metne göre Hz. Muhammed'in (sav) dürüstlüğü, toplumda güven ve adaletin oluşmasında temel bir rol oynar mı?

☒ Evet

☐ Hayır

NEDEN

Metne göre Hz. Muhammed'in (sav) dürüstlüğü, toplumda güven ve adaletin oluşmasının temelini oluşturur. Dürüstlük sayesinde insanlar birbirlerine güven duyar ve birlikte huzur içinde yaşayabilir. Bu nedenle dürüstlük, toplumsal düzenin ve sağlıklı ilişkilerin vazgeçilmez bir değeri olarak görülmektedir.

4. Hz. Musa örneği göz önüne alındığında bir adaletsizliğe karşı sessiz kalıp sadece maddi bağışta bulunmak, metinde vurgulanan yardımseverlik anlayışıyla örtüşmekte midir?

☐ Evet

☒ Hayır

NEDEN

Metindeki yardımseverlik, haksızlık karşısında duyarlılık göstermeyi ve sorumluluk almayı da kapsayan geniş bir çerçevede ele alınır. Bu nedenle, sadece maddi katkıyla yetinip yaşanan adaletsizliğe karşı kayıtsız kalmak, bu değerle örtüşmez.

Salih Öğretmen ertesi gün sınıfa girdiğinde öğrencilerde alışılmışın dışında bir gerginlik olduğunu fark eder. Çantasını masaya bırakmadan önce bir an durur, kapıya doğru bakar ve sınıfa dönüp sorar:

- Çocuklar, kapı kolu kırılmış. Bunu kim yaptı?
Sınıf sessizdi. Salih Öğretmen tekrar sordu:
— Kim yaptıysa söylemeli. Yanlışlıkla olmuş olabilir ama saklamak doğru değil.
Sınıfta sessizlik devam edince Salih Öğretmen öğrencilerden birine sordu:
— Kapının kolunu kim kırdı, biliyor musun?
— Biliyorum ama sevdiğim bir arkadaşım olduğu için onu ele vermek istemiyorum.
Sonra başka bir öğrenciye yöneldi:
— Ya sen biliyor musun?
— Biliyorum ama yapan kişinin tepkisinden çekindiğim için söylemek istemiyorum.
Salih Öğretmen son olarak üçüncü bir öğrenciye sordu:
— Peki ya sen, biliyor musun?
— Biliyorum ama ismini size söylememin doğru olmadığını düşünüyorum.
Salih Öğretmen yumuşak ama kararlı bir sesle:
—Sizi anlıyorum ama hepinizin bu durumda yaptığı bir hata var...
Diyerek şu açıklamaları yaptı:

Aşağıdaki boşlukları, yanlış davranışların fark edilmesi ve doğru davranışların belirlenmesinde Hz. İbrahim'in örneğinde ortaya konulan dürüstlük anlayışını dikkate alarak kendi cümlelerinizle tamamlayınız.

Birinci öğrenciye:

Arkadaşını korumak istemen iyi niyetli görünse de bu davranışın yanlıştır. Çünkü dürüstlük... hatayı gizlemek değil, hatanın düzeltilmesine katkı sağlamaktır. Gerçeği saklamak arkadaşını korumaz; aksine onun yanlışının devam etmesine neden olur.....

İkinci öğrenciye:

Tepkiden çekindiğin için doğruyu söylememeni anlıyorum; ancak dürüstlük, zor durumlarda... bile gerçeği söyleyebilmeyi gerektirir. Gerçeği paylaşmak, hatanın düzeltilmesine ve sınıfta... güven ortamının oluşmasına katkı sağlar.....

Üçüncü öğrenciye:

Doğruyu söylemenin uygun olmadığını düşünmen bir yanılgıdır. Çünkü dürüstlük, kişiye... göre değişen bir davranış değildir. Gerçeği gizlemek hatayı ortadan kaldırmaz; aksine sorumluluktan kaçmaya yol açar.....

Sonra sınıfa seslendi:

— Hata yapmak insana özgü bir özelliktir. Önemli olan hatamızı kabul edip düzeltmektir. Kapı kolunu kim kırdıysa dürüstçe söylemesini bekliyorum. Çünkü Allah Ahzab suresi, 70. ayetinde “Ey iman edenler! Allah’a karşı gelmekten sakının ve doğru söz söyleyin.” buyurarak bizlerden dürüst olmamızı istemiştir.

Bir süre sonra arkadan bir öğrenci elini kaldırdı.

— Öğretmenim... Ben kırdım. Yanlışlıkla oldu.

Hikâyenin gidişatına göre Salih öğretmenin öğrenciye verdiği cevabı aşağıdaki boşluklara yazarak metni tamamlayınız.

.Dürüst davranmak çok değerlidir..Yapılan bir hata kabul edildiğinde.büyümez., aksine.sorunun..
.çözülmesine katkı sağlar..Dürüstlük; sınıfta ve toplumda karşılıklı güveni.güçlendirerek birlikte..
.huzur içinde yaşamamıza yardımcı olur.....

Arkadaşlar, dürüstlüğün sınıftaki güveni nasıl güçlendirdiğini gördük. Siz de aşağıdaki boşluklara, örnekte verildiği gibi adabımuaşeret alanlarıyla ilgili birer örnek davranış yazınız.

Adabımuaşeret

Alan	Örnek Davranış
Konuşma	.Birisini konuşurken.sözünü kesmeden., dikkatle dinlerim.....
Sofra	.Sofraya oturmadan önce ellerimi yıkarım ve .. 'bismillahirrahmanirrahim' diyerek başlarım.....
Komşuluk	.Komşularımın özel alanlarına saygı gösterir., gürültü yapma.. maya özen gösteririm.....
Selamlaşma	.Karşımdakine gülümseyerek ve onunla göz teması kurarak.. 'esselâmüaleyküm' derim.....
Toplu Taşıma	.Yaşlı., engelli veya hamile kişilere yer verir., toplu taşıma araçlarında ve kalabalık ortamlarda duyarlı olurum.....

AYETLER IŞIĞINDA BİR YAŞAM

Selim, her gün sabah namazından sonra Kur'an-ı Kerim meali okurdu. O gün İsrâ suresi'nin 23-29. ayetlerini okuduktan sonra dikkatini çeken bu ayetleri not defterine yazarak odasından çıktı.

"Rabbin, kendisinden başkasına asla ibadet etmemenizi, anaya-babaya iyi davranmanızı kesin olarak emretti.

Eğer onlardan biri, ya da her ikisi senin yanında ihtiyarlık çağına ulaşırsa, sakın onlara "öf!" bile deme; onları azarlama; onlara tatlı ve güzel söz söyle." **(İsrâ suresi, 23. ayet)**

"Onlara merhamet ederek tevazu kanadını indir ve de ki: "Rabbim! Tıpkı beni küçükken koruyup yetiştirdikleri gibi sen de onlara acı." **(İsrâ suresi, 24. ayet)**

"Rabbiniz, içinizde olanı en iyi bilendir. Eğer siz iyi kişiler olursanız, şunu bilin ki Allah tövbeye yönelenleri çok

başışlayandır."

(İsrâ suresi, 25. ayet)

"Akrabaya, yoksula ve yolda kalmış yolcuya haklarını ver, fakat saçıp savurma." **(İsrâ suresi, 26. ayet)**

"Çünkü saçıp savuranlar şeytanların kardeşleridir. Şeytan ise Rabbine karşı çok nankörlük etmiştir." **(İsrâ suresi, 27. ayet)**

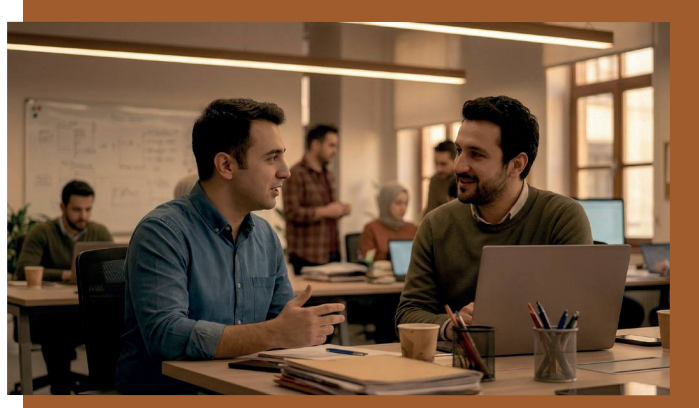
"Eğer Rabbinden umduğun bir rahmeti istemek için onlardan yüz çevirecek olursan, o zaman onlara yumuşak bir söz söyle." **(İsrâ suresi, 28. ayet)**

"Eli sıkı olma, büsbütün eli açık da olma. Sonra kınanır ve çaresiz kalırsın." **(İsrâ suresi, 29. ayet)**

Koridorda yaşlı babasının titreyen elleriyle gömleğini iliklemeye çalıştığını gördü. Hiç tereddüt etmeden durdu. Nazikçe onun ceketinin düğmelerini ilikledi, yakasını düzeltti ve babasının “Allah razı olsun.” duasını alarak evden çıktı.

Babasının hayır duasıyla başlayan bu huzurlu sabah, iş yerinde yoğun bir tempoyla devam etti. Bir ara işler o kadar sıkıştı ki, yan masadaki arkadaşı ondan yardım istediğinde kısa bir an kararsızlık yaşadı. Ancak hemen toparlandı, Rabb’inin kalbinden geçenleri en iyi bilen olduğunu hatırladı. Arkadaşına dönüp işlerinin yoğun olduğunu belirterek o an yardım edemeyeceğini nazik bir şekilde söyledi. Kırıcı olmak yerine mazeretini nezaketle bildirmeyi seçti.

Mesai bitiminde ise arkadaşları onu dışarıda birlikte yemek yemeye davet etti. Selim, harcamalarında ölçülü olmaya dikkat etmeyi tercih etti. Bu teklifi kibarca geri çevirdi. Parasını o şekilde harcamak yerine markete gidip hem kendi evinin ihtiyaçlarını aldı hem de mahallesindeki yoksul bir aileye erzak paketi hazırladı.

Aşağıda İsra suresindeki numaraları verilen ayetlerin mesajlarına karşılık Selim'in metindeki tutum ve davranışlarını boş bırakılan yerlere yazınız.

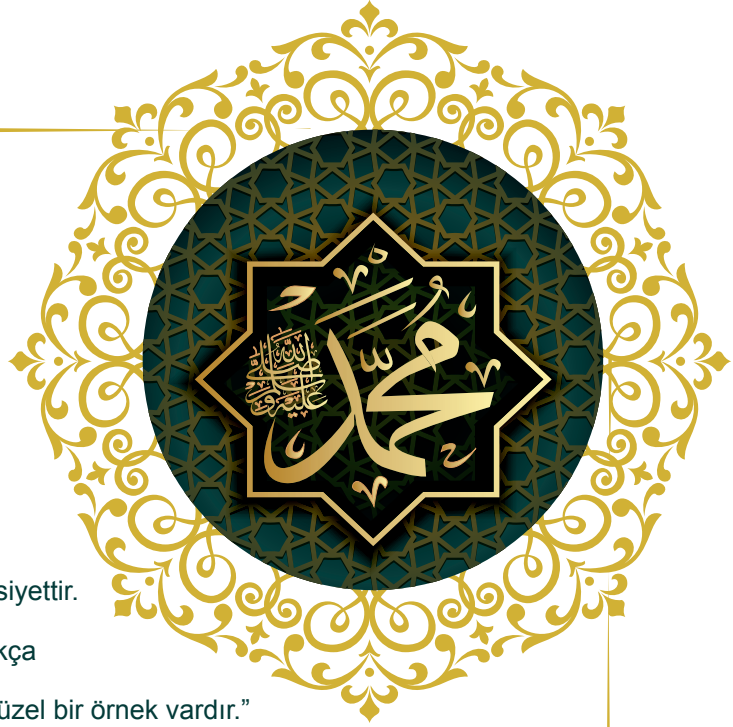
İLGİLİ SURE VE AYETLER	SELİM'İN TUTUM VE DAVRANIŞLARI
İsra suresi 23-24. ayetler	.Yaşlı.babasının.gömleğini.iliklemekte.zorlandığını.görünce..... durup.tebessümle.ona.yardım.etmiş.ve.duasını.almıştır.....
İsra suresi 25. ayet	.İş.yerinde.gerilmesine.rağmen.içinden.geçeni.kontrol.etmiş.ve. Allah'ın.kalbinden.geçeni.bildiğini.hatırlamıştır.....
İsra suresi 27. ayet	Mesai.bitiminde.arkadaşları.onu.pahalı.bir.restorana.davet.etti. Ömer.Selim.ise.teklifi.kabul.etmemiştir.....
İsra suresi 28. ayet	Arkadaşına.yardım.edemeyecek.durumda.olduğunda.onu..... terslemek.yerine.mazeretini.nazik.bir.dille.ifade.etmiştir.....
İsra suresi 26. ve 29. ayetler	Parasını.lükse.harcamamış.ama.cimrilik.de.yapmayıp.yoksul.. bir.aileye.yardımda.bulunarak.dengeyi.kurmuştur.....

Aşağıdaki tabloda, Selim'in okuduğu ayetlerde buyurulan emir ve yasaklar verilmiştir. Sure adı ve ayet numaralarını tablodaki ilgili yerlere yazınız.

Her bir emrin günlük hayattaki karşılığını tabloda bir örnekle açıklayınız.

EMİRLER	YASAKLAR	EMİRLER İLE İLGİLİ GÜNLÜK HAYATTAN ÖRNEKLER
Anne babaya iyi davranmak İsra suresi, 23. ayet İsra suresi, 24. ayet İsra suresi, 28. ayet	Anne babaya kötü davranmak İsra suresi, 23. ayet	Bir kişinin, yaşlı annesinin market alışverişini yaparak ona yardımcı olması
İhtiyaç sahiplerine yardım etmek İsra suresi, 26. ayet	İsraf etmek İsra suresi, 26. ayet	Bir kişinin, kışın soğuk havada üşüyen bir evsiz için mont alıp ona hediye etmesi
Ölçülü harcama yapmak İsra suresi, 26. ayet İsra suresi, 29. ayet	Cimri olmak İsra suresi, 29. ayet	Bir kişinin, alışveriş yaparken gereksiz harcamalardan kaçınıp sadece ihtiyacı olan ürünleri alması
Alçakgönüllü olmak İsra suresi, 24. ayet	Kibirli olmak İsra suresi, 24. ayet	Bir kişinin, aldığı bir ödülün ardından sadece kendinden bahsetmek yerine, bu başarıda kendisine yardımcı olanlara teşekkür etmesi
Şükretmek İsra suresi, 23. ayet	Nankörlük etmek İsra suresi, 27. ayet	Bir kişinin, her gün düzenli olarak namaz kılarak Allah'a olan ibadetini yerine getirmesi

HZ. MUHAMMED (SAV)

Hiz. Muhammed (sav), hem beſerî yönü hem de peygamberlik göreviyle insanlık için yol gösterici bir şahsiyettir.

Kur'an-ı Kerim'de bu özellik Ahzab suresi 21. ayette açıkça ifade edilmiſ; "Andolsun, Allah'ın Resûlü'nde sizin için güzel bir örnek vardır."

buyrularak onun hayatının tüm insanlık için yol gösterici olduğu vurgulanmıſtır. Beſerî yönüyle Hiz. Muhammed (sav), dürüstlük, adalet, sabır ve merhameti hayatında dengeli, tutarlı ve güven inſa eden bir biçimde yansıtmıſtır. Ailesine ve topluma karşı gösterdiği sevgi ve saygı ile karşılaſtıđı zorluklar karşıındaki sabrı, onun güçlü ve örnek alınabilir karakterini ortaya koyar. Bu yönüyle o, ahlaki ilkeleri yalnızca sözle ifade etmekle kalmamıſ, davranıſlarıyla somutlaſtırarak kalıcı hâle getirmiſtir.

Peygamberlik yönüyle ise Hiz. Muhammed (sav), Allah'tan aldığı vahyi eksiksiz ſekilde insanlara tebliğ etmiſ; ilahi mesajın doğru anlaſılması ve hayata aktarılması için açıklayıcı ve yönlendirici bir rol üstlenmiſtir. Kur'an-ı Kerim'de onun; Allah'ın izniyle insanları hakka çağırın, müjdeleyici ve uyarıcı, karanlıklardan aydınlığa çıkaran bir rehber olduğu belirtilmiſtir. Bu çerçevede Hiz. Muhammed (sav), insanı doğruya yönelten, bireysel ve toplumsal hayatı anlamlandıran ve her çağda etkisini sürdüren evrensel bir şahsiyet olarak öne çıkmaktadır.

Metinde verilen bilgilerden yararlanarak aşağıdaki ayetlerin Hz. Muhammed'in (sav) hangi yönünü ifade ettiğini belirleyerek ilgili kutucuğu (✓) işareti ile işaretleyiniz. (Birden fazla işaretleme yapabilirsiniz.)

Ayetler	İnsani Yönü	Peygamberlik Yönü
"De ki: "Ben de ancak sizin gibi bir beşerim..." (Fussilet suresi 6. ayet)	✓	
"O, nefis arzusu ile konuşmaz. Onun konuşması ancak, bildirilen bir vahy iledir." (Necm suresi, 3-4. ayetler)		✓
"...Eğer kaba, katı yürekli olsaydın, onlar senin etrafından dağılıp giderlerdi..." (Al-i İmran suresi, 159. ayet)	✓	
"Ey Peygamber! Rabbinden sana indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan, O'nun verdiği peygamberlik görevini yerine getirmemiş olursun. Allah, seni insanlardan korur..." (Maide suresi, 67. ayet)		✓
Oysa gündüz vakti seni meşgul edecek yığınla iş vardır. (Müzemmil suresi, 7. ayet)	✓	
"Andolsun, Allah'ın Resûlünde sizin için; Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı uman, Allah'ı çok zikreden kimseler için güzel bir örnek vardır." (Ahzab suresi, 21. ayet)	✓	✓
"Muhammed, sizin erkeklerinizden hiçbirinin babası değildir. Fakat o, Allah'ın Resûlü ve nebîlerin sonuncusudur. Allah, her şeyi hakkıyla bilendir." (Ahzab suresi, 40. ayet)		✓
"Onlara şöyle de: "Eğer yeryüzünde yerleşen, gezip dolaşanlar meleklerden ibaret olsaydı, elbette biz de onlara elçi olarak gökten bir melek gönderirdik." (İsra suresi, 95. ayet)	✓	✓
"Şüphesiz sen de öleceksin, onlar da ölecekler." Zümer suresi, 30. ayet)	✓	

H. Muhammed'in (sav) hem beşerî yönü hem de peygamberlik yönünün nasıl bir bütünlük oluşturduğu görülmektedir.

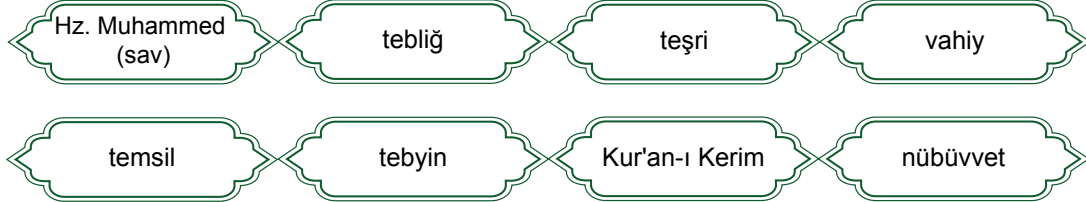
a. Aşağıdaki örnek olayda H. Muhammed'in (sav) tutumunu onun hangi yönüyle ilişkilendirebileceğinizi açıklayınız.

H. Muhammed'in (sav) oğlu İbrahim vefat ettiğinde onu kucağına aldı ve gözlerinden yaşlar süzüldü. Bunu gören bazı sahabeler şaşkınlıkla "Ya Resûlallah, sen de mi ağlıyorsun?" diye sordular.

H. Muhammed (sav) onlara dönerek, "Göz ağlar, kalp hüzünlenir. Ancak biz sadece Rabb'imizin razı olacağı sözleri söyleriz." buyurdu.

H. Muhammed'in (sav) bu olay karşısındaki tutumu, O'nun beşerî yönünü göstermektedir. Bir baba olarak evladını kaybetmenin acısını yaşamış, kalbi hüzünlenmiş ve gözyaşı dökmüştür. Bu, insan olmanın doğal bir sonucudur. Ancak bu üzüntüye rağmen Allah'ın razı olmayacağı söz ve davranışlardan uzak durmuştur. Böylece beşerî duygular ile iman bilincini dengede tutmuştur.

b. Aşağıda verilen kavramları kullanarak, H. Muhammed'in (sav)'in peygamberlik yönünü anlatan kısa bir metin yazınız.

H. Muhammed (sav), "nübüvvet" görevinin gereği olarak Allah'tan aldığı "vahiyleri" insanlara eksiksiz ve doğru bir biçimde "tebliğ" etmiştir. Bununla birlikte, ilahi mesajın doğru anlaşılması ve hayata aktarılması için ayetleri açıklayarak "tebyin" görevini üstlenmiş; böylece vahyi anlaşılır kılmıştır. H. Muhammed (sav), hayatıyla "Kur'an-ı Kerim'i" "temsil" ederek, vahyin yalnızca teorik bilgidir ibaret olmadığını, hayatın bütün alanlarını kuşatan bir rehber olduğunu göstermiştir. Ayrıca Allah'ın izniyle bazı konularda hüküm koyarak "teşri" görevini yerine getirmiş; bu yönüyle ilahi mesajın toplumsal hayatta somut karşılık bulmasına katkı sağlamıştır.

HZ. MUHAMMED’İ (SAV) ANLAMAK

Erva, Mevlit Kandili vesilesiyle okul tarafından düzenlenen “Hz. Muhammed’i (sav) Anlamak” konulu konferansa katılır. Salon tamamen doludur.

Kürsüye çıkan konuşmacı, salondaki gençlere bakarak şöyle der: “Arkadaşlar, bugün Kur’an-ı Kerim’in hayatta nasıl karşılık bulduğunu ele alacağız. Yani Hz. Muhammed’in (sav) örneğinden söz edeceğiz.” Erva, konuşmacının sözlerini dikkatle dinlemeye başlar. İslam’a göre insan, yalnızca teorik bilgilerle değil; bu bilgilerin hayatta uygulanmasıyla değişip gelişir. Bu temel hakikate Kur’an-ı Kerim’de şöyle işaret edilmektedir: “Şüphesiz ki sen yüce bir ahlak üzeresin.” (Kalem suresi, 4. ayet). Bu ayet, Hz. Muhammed’in (sav) ahlakının Kur’an’ın hayata yansımış hâli olduğunu ortaya koyar. Böylece Allah, Kur’an-ı Kerim’in ilke ve değerlerinin pratikte nasıl yaşanacağını onun şahsında göstermiştir. Hz. Muhammed’i (sav) ise ‘üsveihasene’ yani en güzel örnek kılmıştır. Hz. Muhammed’in (sav) örneği yalnızca belirli olaylarla sınırlı değildir. O’nun hayatı; ibadet bilincinden aile hayatına, toplumsal ilişkilerden yöneticilik sorumluluğuna kadar insan hayatının her alanını kuşatan bütüncül bir örneklik sunar. Bu bütüncül örneğin en dikkat çekici halkalarından biri de gençlere olan yaklaşımıdır. Hz. Muhammed (sav), toplumun geleceğinin gençler eliyle inşa edileceğinin bilinciyle onların sorumluluk sahibi bireyler olarak yetişmelerine büyük önem vermiştir. Gençlerin bilinçli ve mesuliyet duygusuyla yetişmeleri, sağlıklı bir toplum oluşmasında belirleyici bir yere sahiptir. Nitekim genç sahabeler, günlük hayattaki her meselede Hz. Muhammed’in (sav) söz ve uygulamalarını esas almış; onun örneğiyle yetişen gençler, inançları, duruşları ve sorumluluk anlayışlarıyla toplumun öncüleri hâline gelmişlerdir.

Erva, Hz. Muhammed'in (sav) örnekliliğinin sadece tarihte kalmadığını, hayatının her anına dokunduğunu fark eder.

Metindeki Hz. Muhammed'in (sav) örnek davranışlarını dikkate alarak tabloda verilen durumlara çözüm önerileri yazınız.

Hz. Muhammed'in (sav) Örnekliliği	Durum ve Çözüm
Hz. Muhammed'in (sav) emir vermeyip bizzat en ön safta yer alması	Durum: Okulda zor ve sorumluluk gerektiren bir işi kimsenin yapmak istemediği bir durumla karşılaşırın. Çözüm: .Zorluklara rağmen hedefimi hatırlayarak sabırla çalışmaya devam eder. pes etmek yerine kararlılıkla süreci sürdürmeye özen.. gösteririm.....
Kuşatma, açlık ve tehditler altındaki süreçte sarsılmaz sabır ve sebat göstermesi	Durum: Yoğun stres ve imkânların kısıtlı olması gibi zor şartlara rağmen önemli bir sınava hazırlanman gerekir, motivasyonun düşer ve pes etmeyi düşünürsün. Çözüm: .Hz. Muhammed'in (sav) örnekliliğini hayatıma yansıtarak.... dedikoduya katılmam ve arkadaşlarıma bu davranışın yanlış oldu... ğunu söyleyip bunu yapmamalarını isterim.....
Hz. Muhammed'in örnekliliğinin ibadetle sınırlı olmayıp toplumsal ilişkileri de kapsaması	Durum: Ramazan ayında oruçlu olduğun bir gün, bazı arkadaşlarının bir başka arkadaşın hakkında dedikodu yapmak istemelerine şahit oluyorsun. Çözüm: .Hz. Muhammed'in (sav) örnekliliğini dikkate alarak dedikoduya katılmam, arkadaşlarımı nazik bir şekilde uyarırım. Böylece toplumsal ilişkilerde de ahlaki bir duruş sergileyerek doğru olanı tercih ederim.
Sahabenin günlük hayattaki aile içi meselelerde bile O'nun uygulamasını esas alması	Durum: Evde aile bireyleriyle yaşanan bir anlaşmazlıkta öfkelenmek ve aceleci davranmak üzeresin. Çözüm: .Hz. Muhammed'in (sav) aile içindeki nezaketini ve merhametini hatırlayarak öfkemi kontrol eder, yapıcı ve saygılı bir dil kullanırım.....
Hz. Muhammed'in (sav) gençlerin sorumluluk sahibi bireyler olarak yetişmesine önem vermesi	Durum: Küçük kardeşin odasını toplamıyor, sen de bunu fark ediyorsun. Çözüm: .Bu durumda ona doğrudan söylemek yerine kendi odamı.. düzenleyerek örnek olurum, ardından nazikçe odasını toplamasını.. hatırlatırım.....

Günlük hayatta karşılaştığınız veya karşılaşılabileceğiniz bir durumu düşününüz. Bu durumda Hz. Muhammed'in (sav) gençlere yaklaşımını kendinize nasıl örnek alacağınızı açıklayınız.

Bir gün sınıfta öğretmenimiz grup çalışmasını yönetmem için beni görevlendirdi. Başta tecrübem olmadığı için biraz çekindim, ama Hz. Muhammed'in (sav) gençlere güvenmesini ve onlara sorumluluk vermesini örnek alarak cesaretimi topladım. Görevi en iyi şekilde yapmaya çalıştım ve arkadaşlarımla birlikte başarılı bir çalışmayı tamamladık.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

FAHREDDİN PAŞA’NIN HZ. MUHAMMED (SAV) SEVGİSİ

Mondros Mütarekesi’nin ardından Osmanlı Devleti için fiilen teslim dönemi başlamış; İstanbul, Medine’den çıkılması yönünde emirler göndermişti. Ancak “Çöl Kapları” olarak anılan Fahreddin Paşa için Medine sıradan bir şehir değildi. Çünkü Medine, Hz. Muhammed’in (sav) hicret yurdu, kabr-i şerifinin bulunduğu mukaddes beldeydi. Bu topraklar, sadece

stratejik bir merkez değil; Peygamber sevgisinin kalpte kök saldığı, Ehlibeyt hatırasının yaşadığı emanet bir şehirdi. Fahreddin Paşa, yaklaşık 2 yıl 7 ay boyunca açlığa, susuzluğa ve ağır imkânsızlıklara rağmen Mescid-i Nebevî’nin gölgesinde direndi. Onun direnişi askerî bir inattan çok Hz. Muhammed’e (sav) duyulan derin muhabbetin ve onun emanetine sahip çıkma bilincinin bir göstergesiydi. Yeşil Kubbe’ye baktığında kalbinde taşıdığı Peygamber sevgisiyle şu sözleri söylediği aktarılır: “Medine’nin sahibi orada iken Fahreddin asla teslim olmaz!” Bir Cuma günü, savaşın izlerini taşıyan üniformasıyla minbere çıktı. Karşısında açlıktan yorgun düşmüş fakat gözleri imanla parlayan askerler vardı. Onlara sadece bir komutan olarak değil, Peygamber’in şehrinin koruma sorumluluğunu taşıyan bir mümin olarak seslendi: “Osmanlı gibi ahdettik, Türk gibi ahdettik, Müslüman gibi ahdettik... Bu mukaddes toprakları düşmana teslim etmeyeceğiz!” Sözlerine devam ederken Mescid-i Nebevî’yi ve Hz. Fatıma’nın hatırasını anması, onun gönlünde Ehlibeyt sevgisinin ne kadar derin olduğunu gösteriyordu: “Eğer düşman Mescid-i Nebevî’nin avlusuna, Hz. Fatıma’nın bahçesine kadar girecek olursa son bir taarruza çıkacağız...” Zamanla mühimmat tükendi, kuşatma daraldı. Onu Medine’den ayıran şey düşman değil, askerlerinin gözyaşları içinde aldığı zor bir karardı. Mescid-i Nebevî’nin merdivenlerinden inerken Hücre-i Saadet’in önünde

durdu. Başını öne eğdi; Hz. Muhammed’in (sav) huzurunda bulunmanın edebiyale gözlerinden yaşlar süzüldü. Bu sahne, bir komutanın değil; ona bağlı bir ümmet ferdinin hâliydi. Birkaç adım sonra yeniden durdu ve hıçkırıklar içinde seslendi: “Vallahi Fahreddin sözünde durdu ya Resulallah! Ben teslim olmuyorum; beni bunlar götürüyor!” Fahreddin Paşa’nın bu direnişi, kültürümüzde Hz. Muhammed’e (sav) ve O’nun aziz ailesine duyulan sevginin bir insanın karakterine nasıl yön verdiğini gösteren güçlü bir örnektir. Bu olay, Peygamber sevgisinin sadece sözle ifade edilen bir duygu olmadığını; iman, sadakat, edep ve fedakârlıkla hayatı şekillendiren bir değer olduğunu da ortaya koymaktadır.

Aşağıdaki soruları metinden hareketle cevaplayınız.

1. Fahreddin Paşa'nın tahliye emirlerine rağmen Medine'yi savunmayı sürdürmesi ve bunu "Medine'nin sahibi orada iken" sözüyle temellendirmesi, kültürümüzde Hz. Muhammed'e (sav) duyulan sevginin hangi yönünü ortaya koyduğunu açıklayınız.

Bu tutum, Hz. Muhammed'e (sav) duyulan sevginin sadece duygusal bir bağlılık olmadığını; inançtan kaynaklanan sadakat, sorumluluk ve ahlaki duruş bilinciyle yaşandığını göstermektedir.

2. Fahreddin Paşa'nın kılıcını "Hz. Fatıma'ya manevi bir emanet" olarak bırakması, Ehlibeyt sevgisinin kültürümüzde nasıl bir anlam taşıdığını göstermektedir? Açıklayınız.

Bu davranış, Ehlibeyt'in kültürümüzde yalnızca sevilen kişiler değil; Hz. Peygamber'den ümmete kalan manevi bir emanet olarak görüldüğünü gösterir. Fahreddin Paşa, gücün ve mücade- nin sembolü olan kılıcı bile Ehlibeyt'e emanet ederek bu sevginin saygı, bağlılık ve sorumluluk bilinciyle yaşandığını ortaya koymuştur.

3. Metindeki Fahreddin Paşa duruşu ile günümüzde "Peygamber Ocağı" ifadesi arasında nasıl bir kültürel bağ kurulabileceğini açıklayınız.

Her iki durumda da Hz. Muhammed'e (sav) duyulan sevgi, kutsal bir emanet bilinciyle ifade edilmektedir. Fahreddin Paşa Medine'yi günümüzde asker ocağı vatanı koruma sorumlulu- ğuyla ilişkilendirilir. Bu durum, Peygamber sevgisinin kültürümüzde nesilden nesile aktarılan bir değer olduğunu gösterir.

4. Fahreddin Paşa örneğinden hareketle, birinin Hz. Muhammed (sav) ve Ehlibeyt sevgisini günlük hayatında hangi tutum ve davranışlarla gösterebileceğini açıklayınız.

Bu sevgi ve bağlılığı hayatında canlı tutan bir kişi, Hz. Muhammed'in (sav) ve Ehlibeyt'in hayatla- rını öğrenerek ahlaklarını kendisine ölçü alır. Günlük hayatında salavat getirmeye özen gösterir, onların isimlerini çocuklarına vererek bu sevgiyi ailesinde yaşatır. Onları sadece sözle anmakla yetinmez; merhamet, doğruluk ve edep gibi ahlaki özelliklerini davranışlarına yansıtmaya çalışır.

Aşağıdaki tabloda konu başlıkları verilen, Hz. Muhammed (sav) ve Ehlibeyt sevgisinin kültürel yansımalarını örneklendirip bu örneklerin sevgiyi nasıl yansıttığını kendi cümlelerinizle açıklayınız.

KONU BAŞLIĞI	KÜLTÜRÜMÜZDEKİ ÖRNEKLER	SEVGİYİ NASIL YANSITIR?
İsim Verme	Muhammed, Mustafa, Ahmet, Mahmut, Mehmet, Fatma, Ali, Hasan, Hüseyin, "Mehmetçik" kavramı.	Bu isimlerin verilmesi, onların ahlâkını örnek alma isteğini ifade eder. Mehmetçik ifadesi, her bir askerin vatani korurken aynı zamanda İslam'ın ve kutsal değerlerin savunucusu olarak görülmesini ifade eder.
Edebi Eser	Naat, Mevlid, Siyer, Kırk Hadis, Kaside	Bu eserler, Hz. Muhammed'in (sav) hayatını ve ona duyulan sevgisinin edebi esere dönüşmesidir. O'nun hayatını ve ahlâkını sadece öğrenilen bir bilgi olmaktan çıkarıp, gönüllerde hissedilen bir sevgiye dönüştürmeyi amaçlar.
Sanat ve Estetik	Hilye-i Şerif ile hat sanatıyla yazılmış salavat levhaları.	Hilyeler, O'nu göremeyen için manevi bir tasvirdir. Evlerin başköşesine asılması, Hz. Muhammed (sav) ahlâkının o evin temel rehberi olduğunu temsil eder.
İbadethanelerdeki İzler	Camilerde Hz. Ali, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin ve dört halife isimlerinin yazıldığı hat levhaları.	Bu levhalar, Ehlibeyt ve sahabenin İslam'ın bölünmez bir bütün olduğunu hatırlatır. Namaz kılan bir Müslüman için bu isimler, adaletin, sabrın ve fedakârlığın somutlaşmış birer göstergesidir.
Dualar	Namazdaki Salli ve Barik duaları, günlük hayattaki salavatlar.	Bu dualar, Hz. Muhammed'e (sav) ve Ehlibeytine duyulan saygı ve sevginin bir ifadesidir. Her salavatla Müslüman, Hz. Peygamber'in yolunu benimsediğini ve ona bağlılığını dile getirmiş olur.

Vahiy ve İnsan Sorumluluğu

Aşağıda, Murat ve Salih adlı iki arkadaş arasında geçen bir diyalog verilmiştir.

Murat: (Telefonuna bakarak) Salih, dinle ilgili farklı anlatımlarla karşılaşıyorum. Bazıları daha çok uyarı ve sorumluluklara dikkat çekerken, bazıları umut ve müjde yönünü öne çıkarıyor; bazıları ise konuyu farklı yorum ve yaklaşımlarla ele alıyor. Yani birbirinden çok farklı görüşler var ve bu kadar farklı anlatım arasında hangisinin doğru olduğunu anlamak bazen gerçekten zor oluyor.

Salih: Bu karmaşa insanın zihnini yorabiliyor Murat. Çünkü dinin, kafasını karıştırmamasını değil insanın yolunu netleştirmesini ister. Aslında Kur'an bu beklentinin karşılıksız olmadığını Hz. Muhammed'in (sav) görevini tanımlarken açıkça ortaya koyuyor.

Murat: Ne demek istiyorsun?

Salih: Ahzab suresi 45 ve 46. ayetlerde Hz. Muhammed (sav) şahit, müjdeleyici, uyarıcı ve özellikle de bir kandil olarak tanıtılıyor. Düşünsene, karanlık bir ortamda elinde ışık olduğunda ne olur?

Murat: Yolumu görürüm, nereye basacağımı bilirim. Kendimi güvende hissedirim.

Salih: İşte bu benzetme çok şey anlatıyor. Din, insanı karanlıkta bırakmak için değil yolunu görünür kılmak, umut vermek ve doğruya rehberlik etmek için vardır.

Murat: Peki bu durumda doğruyu bulmak için nasıl bir yol izlemeliyiz?

Salih: Bunun cevabı Nahl suresi 43. ayette "Bilmiyorsanız bilene sorun." buyruluyor. Yani herkesin söylediğine değil; bilgiye dayalı, ehil kişilerin açıklamalarına kulak vermek gerekiyor.

Murat: Demek ki doğru bilgiyi işin uzmanı vermelidir.

Salih: Aynen öyle. Hemen ardından gelen 44. ayette ise Hz. Muhammed'e (sav) özel bir görev hatırlatılıyor: "İnsanlara kendilerine indirileni açıklamak için..." Bu da bize şunu gösteriyor: Kur'an-ı Kerim rehberdir fakat onun doğru anlaşılması için Hz. Muhammed'in (sav) açıklamalarına ihtiyaç vardır.

Murat: (Biraz düşünerek) O zaman ayetleri birlikte ele aldığımızda şöyle diyebiliriz: Din, İnsana ağır gelen bir yük değil; doğru kaynaktan öğrenildiğinde yolunu aydınlatan bir rehberdir.

Salih: Çok güzel özetledin Murat.

Salih: Bu ayetler hem Peygamberimizin görevlerini hem de bizim sorumluluklarımızı gösteriyor. Gel, bu noktaları sorularla kısaca özetleyelim.

“Senden önce de ancak kendilerine vahiy indirdiğimiz kişileri peygamber olarak gönderdik. Eğer bilmiyorsanız bilgi sahibi olanlara sorun.” (Nahl suresi 43. ayet)

“O peygamberleri apaçık delillerle ve kutsal metinlerle gönderdik. İnsanlara indirdiklerimizi kendilerine açıklamak için ve ola ki üzerinde düşünürler diye sana da uyarıcı kitabı indirdik.” (Nahl suresi 44. ayet)

“Ey Peygamber! Biz seni bir şahit, bir müjdeleyici, bir uyarıcı; Allah’ın izniyle kendi yoluna çağıran bir davetçi ve aydınlatıcı bir kandil olarak gönderdik.” (Ahzab suresi 45 ve 46. ayetler)

Ayette bahsedilen dinî konularda bilgi sahibi olan kişilerin açıklamalarını yaparken hangi temel kaynakları esas almaları gerektiğini açıklayınız.

Ayette geçen “müjdeleyici” ve “uyarıcı” sıfatları, İslam’ın insanlara yaklaşımında nasıl bir denge kurduğunu açıklayınız.

Ayette geçen “ola ki üzerinde düşünürler” ifadesi ile İslam’ın insanlara nasıl bir sorumluluk yüklediğini açıklayınız.

.Dinî konularda bilgi sahibi olan kişiler, açıklamalarını
.Kur’an-ı Kerim’e ve
.Hz. Muhammed’in (sav)
.sünnetine dayandırmalıdır
.Böylece kişisel görüşler yeri-
.ne güvenilir ve tutarlı bir din ..
.bilgiye ulaşmış olurlar.....

.İslam, insanlara hem iyilik
ve ödül müjdesi vererek
umut aşılar hem de uyararak
sorumluluk bilinci kazandırır...
Bu da adalet ve merhamet.....
dengesini sağlar.....

.Bu ifade, İslam’ın insanlara ...
akıl yürütme ve araştırma
sorumluluğu yüklediğini gös-
terir. İnsanlar vahiy üzerinde ..
düşünerek öğüt almalı ve
doğruyu bulmalıdır.....

Yukarıdaki ayetlerde verilen ortak mesajı açıklayınız.

.Bu ayetler, peygamberlerin vahiy ile görevlendirildiğini, insanlara ilahi mesajı tebliğ edip açık-
lamakla sorumlu olduklarını vurgular. Ayrıca, insanların bilmediklerini öğrenmeleri ve vahiy
üzerinde düşünmeleri gerektiği mesajını verir.....

Salih ve Murat'ın diyalogunda geçen ayetlerin tablodaki hangi kavramlarla ilişkili olduğunu (✓) ile işaretleyiniz.

Ayetler	Tebliğ	Temsil	Tebyin
“Senden önce de ancak kendilerine vahiy indirdiğimiz kişileri peygamber olarak gönderdik. Eğer bilmiyorsanız bilgi sahibi olanlara sorun.” (Nahl suresi 43. ayet)	✓		
“O peygamberleri apaçık delillerle ve kutsal metinlerle gönderdik. İnsanlara indirdiklerimizi kendilerine açıklamak için ve (ola ki üzerinde) düşünürler diye sana da uyarıcı kitabı indirdik.” (Nahl suresi 44. ayet)	✓		✓
“Ey Peygamber! Biz seni bir şahit, bir müjdeleyici, bir uyarıcı; Allah'ın izniyle kendi yoluna çağıran bir davetçi ve aydınlatıcı bir kandil olarak gönderdik.” (Ahzab suresi 45 ve 46. ayetler)	✓	✓	✓

